

בס"ד

ערש"ק שופטים תשפ"ו

"שיחות ביהמ"ד"

שיחות נחמה ותחיית המתים

נחמו נחמו עמי, ישעיה מ, ותחיית המתים

אנטישמיות הנסיון והפחד, ואיך חיים במצב כזה

שיעורים הנאמרים מפי מוה"ר

ר' אברהם צבי קלוגער שליט"א

ביהמ"ד "נזר ישראל" בית שמש

יו"ל ע"י מכון "פאר ישראל"

פרנס השנה

ברכת ידידות והוקרה
לידידנו היקר

הרה"ח

ר' רפאל אהרן קנאפפלער

שליט"א

ירושלים

על אשר נדבו לבו בתשואות חן
להוצאות הגליון

לע"נ אביו הרה"ח ר' צבי

בהרה"ח ר' אברהם יהודה ז"ל

תעמוד זכות הרבים לו ולכל
משפחתו ויתברכו בכל מילי
דמיטב

לקבלת המאמרים בדוא"ל: nezerisroel@gmail.com

שיחות ביהמ"ד

שיחות נחמה ותחיית המתים

שיחות ביהמ"ד

שיחות נחמה ותחיית המתים

(עיר התורה לייקווד)

עה"ד ועין החיים

וי"ל בהקדם הבנת שורש המיתה מחטא עה"ד, ואם היה אוכל מעץ החיים היה חי לעולם, ואפי' אחר החטא כמפורש בתורה.

התפרדות

וענין המיתה פשוט שאינו ברגע המיתה בלבד, מיתה הוא בכל עת ורגע, מיתה הוא ההתפרדות היסודות וכו', הנשמה והגוף, וזה נעשה תמיד, רק שסיום הדבר הוא ברגע המיתה, ועי' בהע' ביאור הענין.^א

טוב ורע

מעט שאכלו אדם וחווה מעה"ד נכנסה לכל הבריאה טוב ורע, בחי' נשמה וגוף, עץ הדעת טוב ורע, בחי' ההרכבה שאינה מתאחדת, שטוב ורע אינו שייך שיתאחדו, וההרכבה מתפרדת בכל עת.

האדם הוא הנשמה

האדם עצמו אינו הגוף, הגוף הוא רק בשר, ועצמיות האדם היא הנשמה, וכשאומר "אני" הכוונה להנשמה המדברת, הגוף הוא רק לבוש כמוש"כ עור ובשר תלבישני (איוב י'), (לקרי"מ קמא

יסודות האמונה

אחד מי"ג עיקרי האמונה הוא אמונת תחיית המתים, ונבאר ב"ה מהות ענינו, ומתחילה נביא ד' הרמב"ם שכ' (סוף מס' ברכות) "לולי אשר כוונתי כשיבא זכר דבר בענין האמונה, לבאר בו מעט כי יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו".

נחשב כעיקר

ויש להעיר למה ענין תחיית המתים נחשב לעיקר, התינוח ענין אמונת הבורא ית"ש פשיטא שהיא עיקר, וכן להאמין באמיתות התורה מובן שהיא עיקר, וכן ביאת הגואל כמו יציא"מ הוא עיקר גדול, הכל מובן, אבל שהמתים יקומו למה נחשב כעיקר.

גאולה לכל הדורות

והיה אפשר להבין העיקריות, שהרי ישראל במשך הדורות השתוקקו כל כך, ועברו יסורי הגלות, ואין מן היושר שיבוא הגואל רק לדור האחרון, וכל הדורות לא יזכו, ומוכרח שיהיה תחייה, אמנם עדיין חסר בשורש הענין.

^א ענין ההפרדה חזינן גם בהמאכלים, מאכל שפג טעמו, נפרד הטעם מהמאכל, בחי' הפנימיות שנפרד מהמאכל, וכן אצל האדם שנפרד ממנו נשמתו וכו'. וכן מבואר בגמ' ב"ב שכל בנין במשך הזמן מתפרד ונופל, מפני השינויים של קיץ וחורף, ואז ההרכבה מתבטלת, וכחיום המציאו הבטו"ן שקיץ וחורף אינם משפיעים על הבנינים.

שיחות ביהמ"ד

שיחות נחמה ותחיית המתים

כבד, והוכחה לזה שעושים בימינו חילופי אברים
בהאדם (כליות וכבד וכו'), והאדם נשאר אותו האדם.

אינו עושה הגילויים האמיתיים

האדם אחר החטא, נמשל לאדם שעבר עליו
תאונת דרכים ח"ו, והרופאים עומלים
קשות להחזירו לאיתנו, ובינתיים אינו עושה כלום,
רק שמחכים שיחזור לבריאותו, ואז יחזור לחיים
כתיקונו, וכן אדה"ר נפל ונשבר וכן כל דורותיו,
וכל היגיעה במשך אלפי שנים הוא רק להחזירו
לתיקונו, וכשיבוא המשיח, אז יתחיל לחיות
באמת, ואז יעשו באמת מה שאדה"ר היה צריך
לעשות בשבת קודש וכו', אם לא היה חוטא.

וחי לעולם

לולי החטא היה נגמרים גופו ונשמתו ומתאחדים
בשלימות, והיה לו חיים אמיתיים, ע"י
שנכנס לגן עדן לעבדה ולשמרה, ויקיים תורה
ומצוות, ואז בשבת קודש היה אוכל מעץ החיים
וחי לעולם¹, בגן עדן היה צריך גופו להתאחד עם
נשמתו, איחוד אמת, בלי יכולת להפרד שוב.

חוזר לאין

וי"ל בעומק יותר, סוד החיים הנצחיים, מציאות
האדם הוא לעבוד על עצמו, עד שיכלל גם
גופו באי"ן, ולא יהיה שום מציאות עצמית, זולתו
רצונו ית' בלבד, כעבד שמתבטל ונעשה ידו כיד
רבו, אין לו מציאות, ואז נכלל בחי החיים ית"ש.

צדיקים

ולבן צדיקים נקראים תמיד חיים, אצלם נשמה
וגוף מתאחדים, ולהיפוך רשעים וכו'.

תחיית המתים בלי הרכבה

ובזה יובן סוד תחיית המתים, שאז נחזור למה
שהיה קודם החטא, נשמה וגוף באחדות
ממש, ע"י גוף מזוכך שנזדכך בקבר.

מתבלים בעפר

בהיום כל הגופים מוכרחים להתבלות בעפר²,
[חוץ מיחידי סגולה שאינם שייכים להרע
כלל], שע"י שחזור לעפר הגוף מקבל תיקונו,
וחוזר לאי"ן.

² ספר ליקוטי מוהר"ן - מהדורא קמא סימן כב, וזה בחינת (תהלים ק"ב): מקול אנחתי דבקה עצמי לבשרי. עצמי היא הנשמה, שהיא עצם האדם, כי עיקר עצמיות האדם, מה שנקרא אצל האדם אני, הוא הנשמה, שהיא עצם הקיים לעד. אבל מחמת עזות הגוף בתאוותיו, אזי הנשמה שהיא עצם האדם רחוקה מבשרו וגופו, ועל ידי קול אנחה, שהיא בחינת עזות דקדשה כנ"ל, על ידי זה נשבר עזות גופו, ואז מתקרבת ומתדבקת העצם להבשר, הינו הנשמה להגוף. וזהו: "מקול אנחתי דבקה עצמי לבשרי" כנ"ל.

³ ספר באר מים חיים - פרשת בראשית - פרק ב (המשך), ולזה כיוון א-להינו יתברך לטובתו טובת אמת אשר דוקא יאכל מעצי ה' אשר נטע בגנו ונודע מעלת העצים הללו שנאמר בהם כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ובדאי זה יגיד על עוצם קדושתו וגודל זיו אור הדרת קודש הנשפע בהם ממלך עולם ברוך הוא, ובפרט אשר היה בתוכן העץ החיים שעץ חיים הוא למחזיקים בו ונודע רום מעלת קדושתו למעלה למעלה המוריש חיי עד להאכלו. וכאשר יאכלם ודאי שיתחזק בו הקדושה יפה יפה באור פני מלך חיים ויועיל לו מאוד לכל להתפתות אחרי הרע חלילה בעת אוכלו מעץ הדעת טוב רוע. וטובים השנים מן האחד שימתין על קדושת אור יום השבת ובתוך כך ימלא כריסו מארזי לבנון אשר נטע ובפרט מעץ החיים ואז ודאי וחי לעולם.

⁴ לקוטי הלכות אור"ח הלכות תפילין הלכה ו, על כן עתה אי אפשר להאדם לזכות בשלמות בתכלית לבחינת חיים נצחיים הנ"ל, כי אם על ידי המיתה, שבהכרח שימות תחלה וישוב אל העפר כשהיה, כמו שכתוב (שם פסוק יט): "כי עפר אתה ואל עפר תשוב". היינו שאי אפשר לו לזכות לעונה אמתית, שהוא בחינת עפר, כי אם על ידי המיתה, שישוב אל העפר ממש. ואז יתבלה בעפר לגמרי ויתבלה זהמת הגוף, שהוא בחינת גשמיות וישוב לעפר. ואז דייקא יזכה אחר כך לפי מעשיו לקום בתחית המתים שיהיה נחיה שפלותו האמתית ויחיה חיים נצחיים, וכנ"ל. ואפילו הצדיקים הגדולים מאד, ואפילו משה רבנו בעצמו הוכרח למות אף על פי שזכה בחיים חיותו לעונה אמתית, אבל הכרח למות בשביל טובת ישראל, כדי שיוכל להקיץ ולעורר ולהקים בתחיה כל ישראל שמלוש בהם ענותנותו, שהוא בבחינת מיתה אצלם שצריכין להחיותם בבחינת תחית המתים וכנ"ל. ובשביל זה הכרח משה למות, כמובא בדברי רבותינו ז"ל (דברים רבה פרשה ב, ט) המשל למי שאבד וכו'.

מחמשה וכו', ומיד נכשלו בעג' וכו', ושוב קשה אטו מ"ת לחנם היה, וכן כיבוש יהושע שהחזיק דור אחד ואח"כ הכל נתקלקל, חורבן בית ראשון ובית שני, [והרבה שואלים שאלה זו בלב, ואינם מעיזים לשאול בקול, ובטוחים שאין עליה תשובה...].

התחייה

ונקדים, שבאמת לפי"ז יובן אמונת תחיית המתים, שעיקר אמונה זו לומר שהכל יבוא לתכליתו, שלא נברא העולם העולם ע"מ להרוג ולאבד אותו, ועל כרחך שהכל יחזור ויקום לתחייה.

אמונה בתחייה אמונה בהש"י

ונמצא שאמונת תחיית המתים, אינו עוד אמונה בפ"ע, שאמונה זו היא חלק מאמונה בו ית"ש, שמאמין שהבורא בודאי יביא הכל לתכליתו, חלילה אינו בורא לריק ח"ו, ומובן שהיא עיקר העקר, שאם טועה בזה ח"ו אזי טועה בעיקר האמונה בו ית"ש.

הנחמה

ואמונה זו הוא עיקר הנחמה, והזמן גרמא לעסוק בזה בז' דנחמתא, הנחמה על ביהמ"ק היא בחי' תחיית המתים, ביהמ"ק שמתאבלין עליו הוי כמתו מוטלת לפניו (תענית ל), ביהמ"ק בחי' נשמת הבריאה, וכשנשרף, כל הבריאה כגוף ללא נשמה, ולכן כשמנחמין אחר ב"מ אומרים, בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, שאמונת התחיה ואמונת ביהמ"ק השלישי חדא היא.

שבת קודש וימי החול

סוד הגוף והנשמה, בסוד ששת ימי המעשה ושבת קודש, ששת ימי המעשה בחי' גוף, שנראה כנפרד וכו', ושבת יומא דנשמתא, התכלית הוא שו' ימי מעשה יתבטלו לגבי שבת, מיניה מתברכין כל שתא יומין, והשבת מחייה את הגוף, בחי' תחיית המתים.

שבת וחול שלימות

שבת לבד אינה התכלית, וכל שכן ימי המעשה לחוד, הגוף לבד הוא מת ח"ו, וכן הנשמה לבד אי אפשר לדבר עמה, ורק כששתיהם נמצאים אפשר לדבר עמם, כן הוא ו' ימי המעשה המתחברים להשבת, ואז דייקא נעשה השלימות, [בשבת מתבטל כוחי ועוצם ידי, איסור מלאכה, ועי"ז גם בששת ימי המעשה לוקחין קדושת שבת, שגם כשעושה מלאכה, יזכור בקדושת השבת, כמו שאומרים היום יום ראשון בשבת וכו' שני בשבת].

הכל לריק ח"ו

וכאן הבן שואל, אטו כל השיתא אלפי שיתא, למיגנא נבראו, שכל אלו השנים אחר חטא אדה"ר ח"ו לתוהו נבראו, כולם הולכים אחרי ההבל והחטא ויהבלו, ומה התכלית של האי עלמא דשיקרא !!

מה התכלית

הש"י בורא כולם, מחייה אותם, מפרנס מקרני ראמים וכו', ואח"כ מכלה אותם, כמו בדור המבול וכו', שנראה כאילו ח"ו לא הצליח במפעלו וכו', וכן קשה שאלה זו על יצא"מ ומ"ת מתו אחד

שיחות ביהמ"ד

נחמו נחמו עמי, ישעיה מ, ותחיית המתים

נחמו נחמו עמי, ישעיה מ, ותחיית המתים

כל בשר

בהפטורת נחמו, ונגלה כבוד הוי"ה, [כבוד הוי"ה ולא כבוד אלוקים והבן], וראו כל בשר יחדיו, והוא דבר מחודש, שהפסוק כי בעין בעין יראו בשוב ה' ציון, י"ל דעדיין יש דרגות שונות, ולא כולם בשוה, אבל כל בשר יחדיו מבטא כל העולם בשוה, בחי' מעמד הר סיני שכולם ראו, וכל' הפסוק (דברים ה, כג) **ומי כל בשר אשר שמע קול אלקים וגו'**, ואע"פ גם שם היו דרגות, מ"מ היה גילוי, שבזה היו כולם שוים, שכולם כאחד ראו כבוד מלכותו ית', וכזה גילוי יהיה לעתיד.

יבש חציר

ובפסוק הבא, "קול אומר קרא", [וישעיה תמה היאך יתכן], ואומר מה אקרא, כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה וכו', יבש חציר נבל ציץ, כי רוח ה' נשבה בו, אכן חציר העם, יבש חציר נבל ציץ ודבר א-להינו יקום לעולם, ונקדים דבר המדרש הנורא לענין זירוז הגאולה (ראשונה ואחרונה) גם כשאין ראויים, והמדרש^ה אומר אם חפץ

בגאולתכם, יגאל אותכם, אפי' שכל מצרים מטונפת מעבודה זרה שלנו וכו', וכן יהיה לעתיד שלא יבינו איך יהיו נגאלים כמוש"כ בהמשך המדרש שם, ואעפ"כ נגאלים ברצונו ית'.

דבר אלקינו

ובזה מסביר הגר"ח זי"ע (טעמא דקרא), טענת העם שיצחקו יבש חציר וכו', שהלא אין אנו ראויים ואין שום זכות, חסדו כציץ השדה, שהכל עבדי לגרמיהו, והש"י אומר רוח ה' נשבה בו, ודבר אלקינו יקום לעולם, שאע"פ כן יהיה רוח ה' בהם, חפץ בגאולתכם, והבטחת הש"י מוכרח להתקיים עיי"ש.

תחיית השעות הבטילות, יבש חציר וכו'

וזה גם נחמת תחיית המתים, שהאדם נחשב כמת וכמיותר בהרבה ממעשיו, וגם ישן כמשך יב' שעות (שבת פט, דל תרתי סרי), שאע"פ שישן רק ח' שעות, הרי המוח ישן עוד, הכל נחשב כמיתה, ששינה אחד מס' שבמיתה (ברכות נז), והרגשת האדם הוא יבש חציר נבל ציץ, ומה אנחנו שוים וכו', והנחמה על

^ה מדרש רבה שיר השירים - פרשה ב פסקה כא, קול דודי הנה זה בא רבי יהודה ורבי נחמיה ורבנן ר' יהודה אומר קול דודי הנה זה בא זה משה בשעה שבא ואמר לישראל בחדש זה אתם נגאלין אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין והלא אמר הקב"ה לאברהם (בראשית ט"ו) ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ועדיין אין בידנו אלא מאתים ועשר שנה אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בחשבונותיכם אלא מדלג על ההרים אין הרים וגבעות האמורין כאן אלא קצים ועיבורין מדלג על החשבונות ועל הקצים ועיבורין ובחדש הזה אתם נגאלין שנא' (שמות י"ב) החדש הזה לכם ראש חדשים ר' נחמיה אמר קול דודי הנה זה בא זה משה בשעה שאמר לישראל בחדש הזה אתם נגאלין אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין והלא אין בידנו מעשים טובים אמר להם הואיל וחפץ בגאולתכם אינו מביט במעשיכם הרעים ובמי הוא מביט בצדיקים שבכם ובמעשיהם כגון עמרם ובית דינו:

מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות אין הרים אלא בתי דינים המד"א (שופטים י"א) ואלכה וירדתי על ההרים ובחדש הזה אתם נגאלין שנאמר החדש הזה לכם ראש חדשים רבנן אמרי קול דודי הנה זה בא זה משה בשעה שבא ואמר לישראל בחדש הזה אתם נגאלין אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין וכל מצרים מטונפת מעבודת כוכבים שלנו אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בעבודת כוכבים שלכם אלא מדלג על ההרים ואין הרים אלא עבודת כוכבים המד"א (הושע ד') על ראשי ההרים יזבחו ועל הגבעות יקטרו ובחדש הזה אתם נגאלים שנא' החדש הזה לכם ר' יודן ור' חוניה ר' יודן בשם ר' אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי ור' חוניה בשם ר' אליעזר בן יעקב אומר קול דודי הנה זה בא זה מלך המשיח בשעה שהוא אומר לישראל בחדש הזה אתם נגאלין אמרים לו היאך אנו נגאלין ולא כבר נשבע הקב"ה שהוא משעבדנו בעי' אומות והוא משיבן שתי תשובות ואומר להם אחד מכם גולה לברבריה ואחד מכם גולה לסמטריה דומה כמו שגליתם כולכם ולא עוד אלא שהמלכות הזאת מכתבת טירוניה מכל העולם מכל אומה ואומה כותי אחד או ברברי אחד בא ומשעבד בכם כגון ששעבדתם בהם כל אומתם וכאילו נשתעבדתם בשבעים אומות ובחדש הזה אתם נגאלין הה"ד החדש הזה לכם ראש חדשים:

שנחרב כבודו ית"ש ח"ו, ואע"פ שחטאו, לא יצא דבר המלך ריקם ח"ו, ועל כרחך שהכל ישוב לטובה, ועוד יתגלה כבודו ית' בכל החורבן, וזה עיקר הנחמה.

דברי הקדוש הי"ד

ועיין דברים נוראיים, בהקדמת הקובץ שיעורים להגאון הקדוש ר"א ווסרמן הי"ד, בדברים אחרונים שאמר לפני הריגתו על קידוש השם עיי"ש, וסיים דבריו הקדושים במילים אלו "כי אתה ה' באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה", ואמר ר' אלחנן הי"ד, "שהאש הנורא שמבעירים בנו, זה האש יעמיד בחזרה את כלל ישראל", [עיי"ש שדיבר על האחים והאחיות באמריקה, ובאידי"ש "דאס פייער וואס ברענט אונזרע גופים, איז דאס פייער וועט צוריק אופריכטען דאס אידישע פאלק"].

האש הזה יקיים הכל

וי"ל שזה בחי' תחיית המתים, שאש החורבן והמיתה זה גופא יעמיד הכל בחזרה, וכן אנו בדורינו שבחורי ישראל באה"ק, נותנים גופם למכים כפשוטו תחת שלטון הע"ר, וכן כל המסירות נפש שיש לכל אחד בדור הזה בכל אתר ואתר, האש הזה יבנה הבית השלישי וכו' בב"א.

כל זה הוא בחי' תחיית המתים, שעוד נראה מה פעלנו כשחשבנו עצמינו כריקים ומתים.

כל הבתים

ובן בנחמה על בית המקדש, אע"פ שיבנה הבית השלישי, עדיין חסר הנחמה, שסוף סוף ראשון ושני נחרבו, ראשון ושני, כנגד אברהם ויצחק, ובאמת עיקר הנחמה, הוא בחי' תחיית המתים, שהגוף שנראה שהתבלה יתגלה היופי של הגוף, וכן בבית השלישי יהיה נראה בה גם הראשון והשני שנחרב, הכל יקום לתחייה, לא רק שלישי כנגד יעקב, רק כל האבות ביחד, כולם כלולים ביעקב, שנקרא גם ישראל, כלליות כולם, בחי' יעקב שופרא דאדה"ר שהוא תיקון על הכל, בסוד המקום ינחם אתכם בשאר וגו', שכמו הנפטר שיקום בתחייה, כן יקום גם ציון וירושלים, גם הראשון והשני.

גאולה לכבודו

וזה סוד הגאולה בסוד תחיית המתים, שלכאורה נראה כל החורבן והמיתה כעונש, שאין הדבר הפקר ח"ו, אית דין ואית דיין, על כל החטאים הנוראים שעשו דורות רבים, שבעה בתי דינים שעבדו ע"ז (גיטין פח), וכן ככל הגלות והקינות וכו', אבל באמת סוף סוף הכל נוגע אליו ית' כביכול,

שיחות ביהמ"ד

אנטישמיות הנסיון והפחד, ואיך חיים במצב כזה

אנטישמיות הנסיון והפחד, ואיך חיים במצב כזה

(שיחה בפלטבוש ניו יארק)

שהשנאה באה מפני שאנו מובדלים מהם, מן האומות, ובאמת ראינו להיפוך, דדייקא כשנתערבו עם הגוים אז דייקא התחיל השנאה, והם אומרים תסתלקו מאתנו, (עי' נוראות בפרי הארץ מכתב ט').

לא יועיל כלום

והדבר הראשון שמוטל עלינו להבין, שאין מה לעשות נגד שנאה זו, כי זהו מציאות של ישראל בין העמים¹, ומחמת ריבוי השינויים הנעשים בפתע פתאום, רואים גם שאין לאן לברוח וכו', אנה מפניך אברח, וכמו שמצינו במגלת אסתר, קליפת המן עמלק, שרצון המן עמלק היה להשמיד ולהרוג ולאבד, ומאז ועד עתה זהו המציאות ללא שינוי, בכל דור עומדים לכולותינו.

על ה' ומשיחו

עיקר ההבנה בכל הענין הזה, שהגויים אינם שונאים אותנו כבני אדם, אלא שהם שונאים את הש"י בעצמו, וכמאמר הפסוק (תהילים ב) יתייצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדי יחד על ה' ועל משיחו, שמזליהו חזי, שישראל קשורים למעלה, והם מביאים העולם לתיקון משיח, ובכח זו המתקן הצדיקים כל הקטרוג העומד עלינו, שאויבך

בני א-ל חי

המציאות בימינו שיש שנאה לישראל בגולה, ובאמת כזה בעצמו נתגלה שאנו בני א-ל חי, וכמו שנבאר ב"ה.

אין מקום ליהודי

יהודים השרויים במצב כזה, מרגישים שאין מוצאים מקום בעולם, ומיד מתעורר אצל היהודי, כל כך הרבה מאורעות הקשורים לשנאת ישראל, מכל מה שעבר על ישראל מעולם, במשך כל הדורות.

בני חביבי

ובפנימיות נשמע כאן קריאה עמוקה מהקב"ה, בני חביבי אתם שלי וכו', וכמוש"כ החתם סופר, עה"פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, שגם הברכה והקללה הכל למטרה אחת, והכל חסד עצום, הש"י נותן קצת קושי וקללה, והכל כדי להחזיר אותנו אליו ית"ש.

שנאת ישראל וצורתה

ענין שנאת ישראל, כמה שידברו ויבארו הענין, הרי זה נשאר מעל השכל, שאינו מובן גודל השנאה, וכמובן בחוש שהיו שנים שחשבו

¹ ספר פרי הארץ - מכתב ט, ולא מראש בסתר דברתי קודם נסיעתי מאתם, כי נבהלתי מראות גודל התקרבות המלכות להשוות היהודים להבדיל עם הגוים בכמה ענינים ונימוסים שונים, ודברי שריהם הם נרגן מפריד אלוף אשר אמריהם החליקו להתקרב. ומעשה ארץ מצרים יוכיח כמבואר בזוה"ק (ח"ב יד ע"ב) כוונתו יתברך להגלותם למצרים דוקא, להיות מצריים מואסים בישראל ונימוסיהם, ולא יתערבו בגוים ולא ילמדו עוד [ממעשיהם, ובזכות זה נאלו שלא שינו את שמם ולשונם, ולא נתרצו בלבם לקבל ע"ע ממשלת שר של מצרים, ואם אמרו רז"ל (ע"ז ח ע"א) ישראל שבחו"ל עובדי ע"ז בטהרה הם, להיותם תחת ממשלתם ממשלת השר שלהם, אעפ"כ רחמנא לבא בעי וכל זמן שנקודת לבם לשמים ויחזיקו בקרנות התוה"ק ויסודותיה שהיא למעלה מכל העולמות, מבלתי יכולת ממשלת השר לחול עליהם בחזקה להיות למעלה הימנו, משא"כ אתם למדתם עליכם אלופים לראש, והקרבתם באמת ונקודת הלב אל נמוסיהם, כי ישרו בעיניכם, והמשלתם את נימוסיהם וגזרותם על עצמכם, המרחם ירחם ויפדה אתכם מכל צרותיכם האל המושיע:
² תלמוד בבלי מסכת שבת דף פט. מאי ה' סיני ה' שירדה שנאה לעכו"ם עליו.

וכו', מה שהיה הוא שיהיה, ומה שהיה אז שהיו צריכין להתקרב אל הש"י, כן הוא גם היום.

רחום וחנן

מתחילים לומר סליחות (בחדש אלול אצל אחב"י הספרדים), אומרים שהש"י הוא רחום וחנן, וזהו עבודתנו לעת עתה, לעורר רחמי הש"י.

יהודי והגוי מובדלים

מהותן של ישראל הוא להיות מובדלים מן העמים, כמוש"כ ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי (ויקרא כ), וכן שמבדילין מוצ"ש בשם ומלכות, וכל יהודי אומר על זה ברכה, שכמו שיש אור וחושך שבת וחול וכו' כן יש יהודי ועמים.

רוצה להיות מובדל

ובאן היהודי שואל, הלא רוב צרכנו הגשמיים שוים להגוי, בפרט בגולה וכו', שקונים אותו אוכל (אע"פ שצריכין הכשר וכו'), אותם כסאות ושולחנות דירות וכו', אמנם באמת חשיבות וכבוד ישראל, שרוצה ומשתדל בכל דבר להיות מובדל מהם, וכשיש איזה דבר שהוא משתווה עמהן בחיצוניות, לבו בפנימיות רוצה להיות מובדל מהם, וזהו כבודו ושמחתו כשהוא מובדל מהם.

והבדילנו

וזהו מה שאומרים, ברוך הוא אלקינו וכו' והבדילנו מן התועים וכו', רחמנא לבא בעי שיהודי מודה להש"י בכל עת שהוא מובדל מהגויים.

השנאה מרחמי הש"י

כשהש"י

יהמיון ומשנאך נשאו ראש (תהילים פג), שהם שונאי הש"י וקמים עליו כביכול.

כבוד השם

לבן בעמלק נאמר אין שמו שלם וגו', מלחמה להוי"ה בעמלק, כיון שהם לוחמים נגד הש"י וכסאו, ולכן מבקשים ומתחננים מהש"י, שירחם ויעשה למען שמו ית', יהודי מבקש רק כבוד השם.

פונים אליו ית'

ובן בכל פעם שמתעורר בלבו הצרה, אנו מתעוררין מיד ברצונות להש"י, הם לוחמים ומדברים נגד הש"י, ואנו באמת מתקרבים אליו ית' בלבד.

לב בשר

השנאה שבין הגוים, מביא גם אהבה מיהודי ליהודי, בנים אתם לה' אלקיכם, לב לישראל לאביהם שבשמים, ולחבירו.

לא לתלות בהסיבות

ויש נסיונות בזה בכל עת, שתמיד אפשר לתלות השנאה, מחמת סיבה זו או סיבה זו וכיו"ב, (כדרך העתונים וכו'), אבל באמת התכלית היא להתקרב להש"י, וע"ז נאמר הפסוק שאל אביך ויגדך זקינך ויאמרו לך, שיגידו לך שלא זו הסיבה ולא זו הסיבה וכו', אלא שהגוי לוחם נגדנו ורוצה להרוג אותנו, ותו לא מיד.

בכל דור

הבר דעת יבין שכל מה שקורה היום בעולם, הוא העתק מדויק ממה שהיה בעבר בעיירה בפולניה וכיו"ב, ונראה שהפרטים השתנו, אבל העיקר הוא אותו עיקר, אין כל חדש תחת השמש

שיחות ביהמ"ד

אנטישמיות הנסיון והפחד, ואיך חיים במצב כזה

ובחרת בחיים

יהודי יכול להסתובב ח"ו עם פחד ומורך בלב, אבל יכולין להסתובב עם מוחין דגדלות, וזה פי' הפסוק (דברים ל) החיים והמות נתתי לפניך וגו', ובחרת בחיים, שהכוונה שהמחשבה ביד האדם לפחד וכו', או לחשוב טוב, וע"ז נאמר ובחרת בחיים וגו', חיות ושמחה, ולא לחשוב שח"ו הש"י עזב אותנו בתוך הגלות (הפסוקים האלו נאמרו בתוך הגלות).

שמח בביהמ"ד

יהודי שהיה בפחד וחשב מחשבה חיובית, "הקב"ה אוהב אותי, אני הבן שלו וכו'", כשנכנס אח"כ לביהמ"ד נכנס שמח, ב"ה נצלתי, ומתוך חביבות מוסיף בתורה ומצוות, לומד עוד יותר איזה פסוק או משנה וכו'.

שמחים בה'

נכנס לביתו רואה מזוזה, שמח בה' (אינו מכניס לחץ ופחד בתוך הבית), וב"ב רואים השמחה והחיות, וזה גורם ליותר עסק תו"מ גם אצל בניו ובנ"ב, וליותר הבדלה בין העמים בביתו וכו'.

המלכת ה'

וזה שמבקשים סליחות וממליכים הש"י אלול ור"ה וכו', מתחיל שנה חדשה, עם אהבת הש"י, שחי עם החיובי, ומבקש סליחה ע"ז שלא חי עד עכשיו באהבה ושמחה וכו'.

רואה שח"ו מתקיים ויתערבו בגוים וילמדו (תהלים ק), אז מיד הש"י מרחם וחונן ועושה שנאה, כדי שנהיה מובדלים בין העמים, ואפי' כשב"ה לא מתחתנים עמם, הרי כשיש איזה נגיעה כלשהי להגוי נעשה שנאה, (ודעת לנבין נקל, שאותו הדבר הוא גם בארה"ק כשגרים בין קליפ' ערב רב רח"ל ומתקרבים אליהם וכו', נעשה שנאה, כדי שנהיה בדלים מהם).

גבורת לב

ויש עבודה נפלאה, שבכל פעם שמרגיש איזה פחד וסכנה וכו', כשהולך בין האומות, אין זה תכלית שיפחד וירגיש חולשה, אלא אדרבה שיהפוך לבבו בגבורה, שיודע "אני בן של הש"י", אני מובדל מהם וכו', והש"י מזכיר לי זאת כעת.

פחד בלילות

אע"פ שבשעת הפחד ממש, קשה לו לשמוח וכו', אומרים תהילין בעת צרה, אפי' בלילה, מתגבר וחושב בלבו, "אני הבן שלך", אע"פ שמעורב עם מחשבות פחד.

ואנכי בראתי

בפסוק ישעיה (נד, הפטורת פר' ראה) מחזק אותנו הש"י, הן גור יגור אפס מאותי וגו' כלומר מה יש לך לפחד, הלא כל הכלי משחית אני יצרתי וגו', ואנכי בראשית משחית לחבל, וכמוש"כ המצודות^ט, בראתי איש משחית לקלקל את הכלי.

^ח נביאים ספר ישעיה פרק נד, הן גור יגור אפס מאותי מי גר אתך עליך יפול: (טז) הנה אנכי בראתי חרש נפח באש פחם ומוציא כלי למעשהו ואנכי בראתי משחית לחבל: (יז) כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכו'.

וברש"י, הנה אנכי - אשר בראתי חרש המתקן כלי ואני אשר בראתי משחית המחבלו, כלומר אני הוא שגריתי בד את האויב אני הוא שהתקנתי לו פורעניות. ומוציא כלי למעשהו - לצורך גומרו כל צורכו:

^ט מצודות דוד על ישעיה פרק נד פסוק טז, ואנכי בראתי משחית לחבל - בראתי איש משחית לקלקל את הכלי ההוא ור"ל אני המגרה בד את האויב ואני המשלימו עמך ומתיש כחו:

בני חביבי

הנוסח החיובי שיש ליהודי במחשבתו, מתפשט בכל חלל הבריאה, וכל מקום שדבר המלך מגיע לחשוב חיובי, במקומות עבודה וכיו"ב, שנמצא שכל הצר הצורך שהגיע לישראל הגיע רק לטובה, יהודים מתעוררים ומתקשרים להש"י באופן של "בני חביבי".

תמיד חי עם חיובי

המושג לחיות עם חיובי הוא מושג כללי למאד, גם בין יהודים בביהמ"ד, בבית, בין אדם לחבריו, כשצועקים על אדם וכועסים עליו, הוא מבין מזה שהיהודי צריך עזרה ולב, (כידוע מעשה דהרה"ק ר' שלומקה מזויהעל זי"ע, שביזו אותו, והבין שהשני צריך פרנסה וכו'), וזה בחי' המתקת הדינים, שמפענח כל דבר לטובה, וכן להבדיל בין הגוים וכו' שמפענח כל דבר לטובה.

אני לדודי

אלול ר"ת אני לדודי ודודי לי ועלי תשוקתו וגו', הש"י משתוקק אלינו, ולכן מביא אותנו לשנאה, כדי שנתעורר אצלו מתוך עולם מגושם כזה, ומתחיל להתבדל מן הגוים, והכל מחמת רוב אהבה וכו', אני לדודי.

דרכי שלום

אע"פ שאנו נצטוונו להתבדל מן העמים, אסור להתקוטט עמהם, ובודאי צריכין להקדים להם שלום, וללכת בדרכי שלום, שלא יהיה חילול השם ח"ו, אבל לב היהודי לב בשר, מתבדל ומשתוקק להש"י להתבדל מהם.

